

tycznych i praktycznych aspektów LCA. Oczywiście nie jest to zamknięta lista kierunków i mogłoby się ich znaleźć zdecydowanie więcej ale wydaje się, że właśnie na tych kierunkach obecność kształcenia w zakresie ekologicznej

oceny cyklu życia jest najbardziej odpowiednia i z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju pożądana.

Dr TOMASZ BRZOZOWSKI
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Możliwość wykorzystania w edukacji raportów zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw

O zrównoważonym rozwoju przedsiębiorstwa można mówić wtedy, gdy realizuje ono swoją strategię biznesową uwzględniając przy tym – czy też traktując równorzędnie z ekonomicznymi – kwestie społeczne i środowiskowe związane z prowadzoną działalnością. Taki sposób prowadzenia działalności wydaje się być w coraz większym stopniu koniecznością, a nie tylko sposobem odróżnienia się od konkurentów. Konieczność ta jest podyktowana m.in. coraz wyższym poziomem świadomości społeczeństwa – wynikającym z rosnącej ilości publicznie dostępnych informacji na temat działalności przedsiębiorstw, a w konsekwencji oczekiwaniem od firm wyższych standardów zachowań. Wszystkie strony zainteresowane mogą wywierać na przedsiębiorstwa presję, oczekując spełnienia swoich oczekiwań. Oczekiwania te dotyczą zwykle kwestii społecznych lub środowiskowych, które mogą być sprzeczne z ekonomicznymi celami funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Liderzy światowego biznesu już od wielu lat praktykują publikowanie corocznych raportów, w których przekazują stronom zainteresowanym informacje o oddziaływaniu firmy na środowisko. Upowszechnianie się koncepcji zrównoważonego rozwoju spowodowało, że praktyka ta ewoluowała w kierunku tzw. raportów zrównoważenia, dotyczących nie tylko kwestii środowiskowych, lecz także ekonomicznych i społecznych aspektów funkcjonowania firm. Raporty takie są uznawane za znaczące narzędzia komunikowania społeczeństwu wpływu przedsiębiorstwa na środowisko i społeczeństwo. Potwierdzeniem tego jest fakt, że wiele organizacji na szczeblach krajowym i międzynarodowym podjęło tę problematykę publikując różnego rodzaju poradniki opracowania raportów.

Jednym z zasadniczych elementów raportów jest sekcja wskaźnikowa, w której za pomocą odpowiednich mierników są podawane dane o wielkości wpływu przedsiębiorstwa na środowisko i uzyskanych efektach działań środowiskowych, a także osiągnięciach w obszarze społecznym.

Raporty zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw stanowią przede wszystkim narzędzie do budowania wizerunku firm i informowania o wynikach ich działalności. Nie mniej jednak warto zwrócić uwagę na istniejące możli-

wości wykorzystywania raportów w dydaktyce, które wynikają ze specyfiki takich publikacji. Przede wszystkim lektura raportów pozwala zrozumieć istotę koncepcji zrównoważonego rozwoju w taki sposób jak jest ona rozumiana przez przedstawicieli biznesu i realizowana w praktyce. W treści raportów są bowiem zwykle zawarte: wizja, misja i strategia firmy oraz przyjęte cele strategiczne.

W raportach zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa prezentują swoje osiągnięcia w zakresie realizowanej działalności społecznej i środowiskowej w kontekście osiągniętych w tym samym czasie wyników ekonomicznych. Starają się wykazać, że możliwe jest równoczesne osiąganie dobrych wyników finansowych oraz realizowanie celów społecznych i dotyczących ochrony środowiska. Jednocześnie z raportów można czerpać wiedzę na temat charakteru i wielkości związków pomiędzy prowadzoną przez firmę działalnością gospodarczą, a wpływem wywieranym na środowisko przyrodnicze. Ponadto wskaźniki osiągnięć prezentowane w raportach zwykle dość jednoznacznie informują o zarówno ekonomicznych i ekologicznych korzyściach realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju przez przedsiębiorstwa.

Wyniki działalności przedsiębiorstw są w raportach najczęściej prezentowane w postaci ilościowej za pomocą odpowiednich wskaźników. W razie zastosowania do konstruowania zestawu wskaźników uznanych, międzynarodowych standardów raportowania, istnieją szerokie możliwości porównywania osiągnięć poszczególnych przedsiębiorstw.

Warto jeszcze zwrócić uwagę na problem dostępności raportów. Powszechność raportowania wśród polskich przedsiębiorstw jest niewielka. Natomiast w skali globalnej, szczególnie w odniesieniu do raportów opartych na międzynarodowych standardach, dostępność raportów jest bardzo dobra i pozwala na przeprowadzanie badań w układach przestrzennych i sektorowych.

Podsumowując można stwierdzić, że raporty zrównoważonego rozwoju mogą być w szerokim zakresie wykorzystywane w kształceniu ekonomistów. Zawierają one bowiem duży zasób istotnych informacji o funkcjonowaniu przedsiębiorstw w ramach prowadzonej działalności gos-

podarcej i jednoczesnej realizacji celów społecznych i środowiskowych. Najciekawszym elementem raportów wydają się być informacje przedstawiane w postaci standardowych zestawów wskaźników, których wartości często są

zweryfikowane pod kątem poprawności i prawdziwości przez, niezależne instytucje.

Dr inż. TOMASZ BERGIER – Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie,
dr JAKUB KRONENBERG – Uniwersytet Łódzki,
mgr KAROLINA MALISZEWSKA – Fundacja Sendzimira

Szkoła letnia „Wyzwania zrównoważonego rozwoju w Polsce” – dwanaście lat doświadczeń

Pierwsza edycja szkoły letniej „Wyzwania zrównoważonego rozwoju w Polsce” odbyła się w 1998 roku i była jedną z najwcześniejszych w naszym kraju inicjatyw na rzecz edukacji dla zrównoważonego rozwoju. Głównym inicjatorem tego wydarzenia była i pozostaje do dziś Fundacja Sendzimira. Do najważniejszych partnerów Fundacji i współorganizatorów szkoły należą: University of Florida (USA), Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie oraz Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, a w ostatnich latach również BUP – Baltic University Programme i Centrum Rozwiązań Systemowych z Wrocławia. Od 1998 roku zajęcia kursu odbywają się corocznie, w ciągu trzech lipcowych tygodni. Oczywiście program i kształt szkoły ewoluował przez 12 edycji. Na początku skupieni byliśmy przede wszystkim na klasycznie rozumianej działalności edukacyjnej – przekazywaniu wiedzy, która w Polsce była stosunkowo mało znana, a na pewno słabo dostępna dla studentów większości uczelni i kierunków. Obecnie dużo większy nacisk kładziemy na praktyczną realizację zrównoważonego rozwoju w Polsce, głównie poprzez wspieranie wprowadzenia jego zasad do praktyki polskich przedsiębiorstw, a także instytucji publicznych i samorządów lokalnych. Staramy się wypracowywać i popularyzować dobre praktyki i rozwiązania w tym zakresie. Jedną rzecz nie uległa zmianie przez 12 lat historii kursu – od początku ogromny nacisk kładziemy na budowanie trwałych i partnerskich relacji z naszymi studentami, tworząc tym samym środowisko profesjonalistów zrównoważonego rozwoju współpracujących ze sobą, z organizatorami szkoły oraz naszymi partnerami z biznesu i lokalnych społeczności.

Dotychczas w szkole letniej uczestniczyło ponad 300 osób. W trakcie rekrutacji przyświeca nam cel stworzenia różnicowanej i interdyscyplinarnej grupy. Kursanci wywodzą się z tak różnych dziedzin jak: ochrona i inżynieria środowiska, architektura, zarządzanie, nauki ekonomiczne, rolnictwo, biologia, ekologia, nauki społeczne, sztuki piękne, historia, dziennikarstwo. Możliwość pracy w tak interdyscyplinarnym środowisku jest często określana przez uczestników jako jedno z najważniejszych i najbardziej unikatowych doświadczeń wyniesionych z udziału w szko-

le. W kursach biorą udział nie tylko studenci, ale również osoby pracujące, zainteresowane wdrażaniem zrównoważonego rozwoju w swoim życiu zawodowym. Uczestnicy są również bardzo zróżnicowani pod względem geograficznym – reprezentowali niemal wszystkie ośrodki akademickie w Polsce, a w 2009 roku również instytucje z Ukrainy, Rosji, Słowacji, Litwy, Łotwy i Węgier.

W trakcie szkoły jest używany szeroki wachlarz metod dydaktycznych: stosujemy klasyczne wykłady i ćwiczenia, na dużą skalę wykorzystujemy również mniej konwencjonalne formy, takie jak debaty oksfordzkie, symulacje i gry komputerowe, wideokonferencje, seanse filmowe połączone z dyskusjami. Jednak najważniejszą obecnie formą dydaktyczną jest praca w ramach dwóch dużych projektów praktycznych: „Zrównoważony rozwój lokalny” oraz „Zrównoważony biznes”. To właśnie ze względu na coraz większą rolę tych projektów w programie kursu, proces dydaktyczny zaczyna się już przed jego rozpoczęciem. Uczestnicy są zobowiązani do samodzielnego poznania podstawowych zagadnień związanych z tematyką kursu (na podstawie przesłanych im materiałów), aby w trakcie kursu móc skoncentrować się na ich praktycznym zastosowaniu.

Niemal połowa czasu trwania szkoły jest przeznaczona na projekt „Zrównoważony rozwój lokalny”. Polega on na praktycznym zastosowaniu zdobytej wiedzy do próby rozwiązania rzeczywistych problemów wybranej społeczności lokalnej. Na projekt składają się: warsztaty z komunikacji, metod rozwiązywania konfliktów społecznych o podłożu środowiskowym, procesów grupowego podejmowania decyzji; spotkania i wywiady z różnymi grupami interesów; wizje lokalne; gry symulacyjne; debaty publiczne z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnej; przygotowywanie raportu wspomaganego przez doświadczonych trenerów; konsultacje przy wykorzystaniu wideokonferencji z grupą ekspertów z polskich i zagranicznych organizacji i uczelni partnerskich. W dotychczasowej historii szkoły współpracowaliśmy z szeregiem gmin i społeczności lokalnych, były to między innymi: Zawoja, Czeladź, Jerzmanowice, Alwernia, Nowa Huta, Nowy Sącz. Zajmowaliśmy